

Psychologia edukacyjna w działaniu – doświadczenia brytyjskie

/ Materiały Brytyjskiego Towarzystwa Psychologicznego tłumaczone przez ROM-E Metis
Seminarium *Parenting w Wielkiej Brytanii* w dniu 10.XI.2005r, ROM-E Metis /

Psychologowie szkolni są specjalistami psychologii stosowanej pracującymi zarówno w ramach systemu oświaty, jak i bezpośrednio z różnymi grupami społecznymi. Pracują w obszarze edukacji dzieci, mając na uwadze troskę o ich dobro i prawidłowy rozwój. Na podstawie diagnoz psychologicznych i edukacyjnych, stosując różnorodne metody i techniki interwencyjne, pomagają dzieciom i młodzieży mającym trudności w szkole i kłopoty w przystosowaniu się do życia w społeczeństwie.

Angażują się w pomoc ukierunkowaną na przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym, gdzie tylko jest to możliwe, lub interweniują w przypadku, gdy istnieją problemy w nauce, a na zapobieganie jest już za późno. Zajmują się dziećmi od wczesnego stadium ich rozwoju. Podlegają bezpośrednio obecnemu ustawodawstwu oświatowemu przy diagnozowaniu dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi. Psychologowie edukacyjni pełnią prawną rolę w szkockim ustawodawstwie angażując się w pomoc dzieciom sprawiającym trudności wychowawcze (Children's Hearing System). Ich rolą jest polepszanie i optymalizowanie procesu uczenia i wpływanie na rozwój dzieci.

Psychologowie edukacyjni zajmują się głównie dziećmi i młodzieżą w wieku od 0 do 19 lat, w różnych kontekstach edukacyjnych. Pracują także z rodzicami/opiekunami, nauczycielami i innymi specjalistami. Oferują pomoc młodym ludziom i dorosłym w trakcie doskonalenia zawodowego i na studiach wyższych.

Psychologowie edukacyjni pracują z i w obrębie systemu oświaty, stosując wiedzę psychologiczną i własne umiejętności, w zależności od zaistniałej potrzeby, na poziomie jednostki, grupy, czy organizacji. Część ich pracy może polegać na zajęciach indywidualnych lub z grupą dzieci; w innym przypadku może to być praca z dorosłymi w instytucji lub organizacji.

Większość psychologów edukacyjnych w Wielkiej Brytanii pracuje w sektorze publicznym i każdy rodzic/opiekun, każde dziecko i wszystkie szkoły państwowe mają prawo korzystać z ich pomocy. Ci, którzy pracują w prywatnych gabinetach, przyjmują zgłoszenia bezpośrednio od rodziców, ze szkół, od lekarzy i innych zainteresowanych. Ta grupa psychologów pracuje zazwyczaj poza systemem szkolnym jako niezależni praktycy lub jako członkowie zespołu w prywatnych gabinetach. Wprawdzie ich praca polega głównie na pomocy indywidualnej lub pomocy rodzinie, oferują jednak również swoje usługi grupom i instytucjom, w szczególności szkołom. Obejmuje to szkolenia pracowników, doksztalcanie, analizę systemów i ewaluację.

Psychologowie edukacyjni to w fachowym brzmieniu Dyplomowani Psychologowie Edukacyjni, którzy posiadają ukończony kurs podyplomowy uznawany przez Brytyjskie Towarzystwo Psychologiczne i są pełnoprawnymi członkami Sekcji Psychologii Edukacyjnej i Psychologii Dziecka lub Sekcji Psychologii Edukacyjnej w Szkocji, zgodnie z obowiązującymi zasadami członkostwa.

Obszary pracy

1. Okres przedszkolny

Psychologowie edukacyjni pracują z dziećmi poniżej 5 roku życia w różnych ośrodkach wczesnej edukacji oraz w środowisku domowym. Prowadzą zajęcia z rodzicami/opiekunami,

agencjami i specjalistami z sektora prywatnego, publicznego i wolontariuszami, w celu oszacowania i rozpoznania potrzeb edukacyjnych i rozwojowych dzieci.

2. Okres szkolny

Psychologowie edukacyjni dokonują oceny psychologicznej i wykorzystują różnorodne techniki interwencyjne. Indywidualna praca z uczniem, nauczycielami, kadrami pedagogicznymi, rodzicami/opiekunami, innymi uczniami lub grupami, specjalistami i agencjami, ma na celu wyzwolenie chęci do nauki i usunięcie przeszkód stojących na drodze korzystania z edukacji. Techniki pracy obejmują testy psychometryczne, diagnozę dynamiczną, uwzględniającą wymagania programowe, arkusze obserwacyjne i ustrukturuowany wywiad. Psycholog może zostać zaangażowany w pracę z uczniem stwarzającym różnego typu problemy. Jego zadaniem może być proponowanie, zastosowanie i monitorowanie odpowiednich interwencji i rozwiązań, po konsultacji z nauczycielami, rodzicami i opiekunami. Baczna ocena słabych i mocnych stron dziecka, z uwzględnieniem sytuacji i czynników środowiskowych, może podpowiadać najlepsze rozwiązania w środowisku edukacyjnym. Niektórzy psychologowie oferują dodatkowo sesje psychoterapii indywidualnej i rodzinnej.

3. Edukacja dorosłych

Część psychologów edukacyjnych oferuje pomoc dorosłym, którzy doksztalcają się zawodowo lub studiują. Mogą zostać zaangażowani w opracowywanie, realizowanie i monitorowanie programów pozwalających na zmniejszenie analfabetyzmu u dorosłych. Dla osób z różnego rodzaju dysfunkcjami, w tym również z dysleksją, prowadzą także doradztwo w zakresie dostosowania wymogów egzaminacyjnych.

4. Praca grupowa

Psychologowie edukacyjni pracują czasami z grupą dzieci lub młodzieżą w szkołach lub innych środowiskach edukacyjnych. Praca grupowa z uczniami jest dokładnie monitorowana i oceniana. Takie zajęcia mogą mieć charakter profilaktyczny lub stanowić pomoc dla dzieci doświadczających podobnych trudności. Jest możliwa również praca z grupami nauczycieli i innego personelu szkolnego.

5. Szkoły

Wielu psychologów szkolnych pracuje ze szkołami na poziomie organizacyjnym, w tworzeniu i stosowaniu polityki szkolnej, w odniesieniu do poprawy jakości pracy szkoły, stawiania celów w nauczaniu, pomocy dla dzieci z deficytami rozwojowymi i z zaburzeniami zachowania. Do zadań psychologów mogą należeć również sprawy związane z budowaniem zespołów, komunikacją interpersonalną, ocenianiem, zarządzaniem i usprawnianiem działalności szkół oraz współpracą z instytucjami kontroli.

6. Władze lokalne i organizacje społeczne

Psychologowie edukacyjni pracują zarówno w obrębie, jak i na rzecz organizacji państwowych, organizacji rządowych i pozarządowych włączając wolontariat. Wnoszą swój wkład w postaci prowadzenia badań wspierających planowanie, ewaluację i rozszerzanie oferowanych usług, a także uczestniczą w tworzeniu nowych metod działania, struktur i systemów oraz doskonaleniu kadry.

7. Działania wieloinstytucjonalne

Psychologowie edukacyjni wykorzystują swoją wiedzę i umiejętności na rzecz usprawniania współpracy między różnymi instytucjami.

8. Praca nad ochroną praw dziecka i na rzecz Ustawy dotyczącej dzieci (Children Act):

Wykorzystując swoją wiedzę dotyczącą psychologii rozwojowej dziecka psychologowie szkolni mają wpływ na ochronę praw dziecka i zasady obowiązujące w Ustawie dotyczącej dzieci (Children Act)

9. Rodzice/opiekunowie i rodziny

Psychologowie edukacyjni pracują z rodzinami i opiekunami w domach, szkołach oraz społecznościach lokalnych. Niektórzy oferują terapię rodzinną. Głównym wyznacznikiem ich pracy jest dobro dziecka, jego rozwój i edukacja.

10. Specjalne potrzeby edukacyjne

Psychologowie edukacyjni pracują w obrębie umów i procedur zgodnych z ustawą dotyczącą specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym (1981 Education (Scotland) Act; Part IV of the 1996 Education Act; 2001 SEN & Disability Act). Pracują z przedszkolami i szkołami jako zewnętrzni eksperci oceniający potrzeby edukacyjne dziecka oraz dopasowujący do nich odpowiednie działania i udzielający psychologicznych porad. Corocznie biorą udział w badaniu dzieci i młodzieży prowadząc orzecznictwo w omawianym zakresie

11. Szkolenia i rozwój

Psychologowie edukacyjni zapewniają szkolenia i kursy doskonalące dla nauczycieli, asystentów nauczycieli, przedszkolank, służby zdrowia, kadry pedagogicznej i ośrodków przedszkolnych, władz lokalnych, wolontariuszy, instytucji lokalnych i innych organizacji. Oferują szereg tematów, które obejmują: ocenę i pomoc interwencyjną dla dzieci z trudnościami w nauce, sprawiającymi trudności wychowawcze, trening umiejętności samodzielnego uczenia się, nauka czytania i pisanie, strategie radzenia sobie ze stresem. Większość psychologów posiada zwartą ofertę szkoleń. Czas trwania, rodzaj i szczegóły przebiegu warsztatów są dostosowywane do potrzeb zainteresowanych środowisk.

12. Techniki badawcze, ocena i praca nad projektem

Psychologowie edukacyjni są przeszkoleni w stosowaniu różnego rodzaju metod badawczych. Często uczestniczą w ewaluacji efektywności działań interwencyjnych i różnych metod uczenia. Przeprowadzają również ankiety, które mają na celu określenie potrzeb w tym zakresie. Przeprowadzają projekty zastosowanie i ewaluacja nowych metod edukacyjnych.

13. Biegli i praca w sądzie

Część psychologów edukacyjnych pracuje jako biegli w sądzie sporządzając opinie dotyczące potrzeb wychowawczych, emocjonalnych, rozwojowych dziecka.

14. Doradztwo

Psychologowie udzielają porad w pracy z dziećmi i młodzieżą na różnych etapach rozwoju, jednak najczęściej grupę docelową stanowią dzieci starsze. Udzielają także porad osobom dorosłym, głównie rodzicom i opiekunom, którzy są zainteresowani nauką dziecka, jego zachowaniem i ogólnym rozwojem.